

Raluca TULBURE

LUMEA LA NOI

Farmecul discret al tradiției

Nu demult scriam despre marionetele siciliene (*pupi siciliani*) pe care le văzusem la un festival. De curând, la Sala Izvor a Teatrului „Bulandra”, **Compania lui Turi Grasso din Acireale** a prezentat trei spectacolele cu **Înfrângerea de la Roncevaux**.

Montarea inspirată din poemul cavaleresc *Cântecul lui Roland* precum și din tradiția orală a cântăreților populari sicilienii este ilustrarea vie a unei istorii de peste 150 de ani a teatrului sicilian de marionete, transmisă din generație în generație.

Orașul Acireale din sudul Siciliei, în apropiere de Catania, are o lungă istorie consemnată de Ovidiu și Vergiliu care au scos la lumină mitul înființării orașului bazat pe povestea de dragoste dintre nimfa Galatea și păstorul Aci, ucis de gelozia ciclopului Polifem. Acireale este leagănul teatrului de marionete sicilian, declarat de UNESCO „Patrimoniu al umanității”.

Spectacolul Companiei lui Turi Grasso ne duce cu gândul la reprezentațiile de stradă, pline de culoare, de miez, iar prin tragica înfrângere de la Roncevaux, la trădare, la dragoste de țară, la vitejie și cavalerism. Totuși, tragismul situației, scenele de război soldate cu morți nu te înfioară. Pentru că povestea este revalorizată fără a fi golită de sensurile majore ale operei inițiale, iar totul este prezentat ca un joc. Pentru spectatorul neavizat de azi, montarea cu *Înfrângerea de la Roncevaux* poate părea puerilă, lipsită de interes, pe alocuri, chiar plictisitoare. De ce? Decorul nu are nimic spectaculos, este un „teatru în teatru”, tablourile se schimbă prin alternarea unor pânze pictate în culori vii, iar marionetele au mișcări limitate. Dar, pentru cei avizați, pentru cei pasionați de teatru și de istoria lui, *opera dei pupi* este fascinantă, impune respect față de devotamentul unor oameni ce se dedică păstrării tradițiilor. Nu am putut să nu mă gândesc la faptul că în România, teatrul de marionete, cel tradițional, nu se mai practică, mănuiitorii cu studii de specialitate, sunt tentați de a face mai mult pe actorii și sunt din ce în ce mai puțin pasionați de arta marionetei. Marele merit în teatrul sicilian de marionete revine mănuiitorilor, care sunt de obicei și creatorii marionetelor de peste 15–20 de kilograme și înalte de 1,20 metri. Chipuri pictate și foarte expresive, costume bogate, mișcări coordonate perfect cu vocea unui alt actor. Păpușa siciliană nu mișcă decât brațele, mai ales cel drept în care ține o sabie fără teacă, picioarele nu au articulații la genunchi pentru a putea suporta greutatea corpului, dar, în ciuda acestor „carene”, impresionează. Nimic din spectacolul trupei lui Turi Grasso nu-ți dă impresia că trăiești în secolul al XXI-lea. Pe lângă faptul că totul este *live*, mijloacele tehnice nu au nimic în comun cu era digitală. Tunetul este redat cu ajutorul unei foi de tablă, sunetul de corn este dat de o scoică de mari dimensiuni, zgomotul de pași ai personajelor sunt executați de un sabot montat la piciorul drept al marionetistului, „cocoțat” pe o banală scândură suspendată la înălțime. „Vocea” stă în culise, la același nivel cu marioneta pentru a-i putea vedea mișcările și a se coordona cu aceasta. Personajele din spectacolul *Înfrângerea de la Roncevaux* au fost mănuite de Turi Grasso, Gaetano Grasso, Giuseppe Grasso, Angelo Bella, Maurizio Trovato, Sebastiano Cavallaro și Amanda Grasso. Fiecare dintre ei fiind nu doar mănuiitor, ci și scenograf sau ajutor de scenograf, responsabil cu relațiile publice, șofer.

Turi Grasso are 72 de ani și provine dintr-o familie cu adânci rădăcini în arta marionetei siciliene, care a inventat „*pupi armati*” (marionete în armură). De peste 60 de ani, se ocupă de această pasiune, are un teatru al lui, a construit peste 200 de marionete și materiale de scenă, a deschis un muzeu în Acireale și se luptă cu obstinatie pentru ca teatrul tradițional sicilian de marionete să nu moară, să nu se lase învins de computere și tot felul de efecte speciale. La finalul spectacolului, Gaetano Grasso ne-a dezvăluit ce se întâmplă în spatele scenei, actorii au venit și au făcut mici demonstrații de mănuire, spre încântarea micuților prezenți în sală, care s-au arătat extrem de impresionați de statura, armura sau armele de luptă.